

**До 100- річчя
від дня народження
Василя Сухомлинського
(1918-1970)**

БІБЛІОТЕЧНИЙ УРОК

***«Мудра людина
із щирим серцем»***

завідуюча бібліотекою
Васільєва Наталія Василівна

КАНІВ-2018

«Мудра людина із щирим серцем»

Мета: продовжувати знайомити учнів із життям і творчістю видатного педагога і письменника В.О.Сухомлинського, викликати інтерес до його творів, бажання наслідувати позитивні риси героїв прочитаних оповідань, формувати уявлення про доброту, чуйність і уважність.

Бібліотекар

Ще тиша йде останнім літнім ранком
По коридорах і по класах школи,
Та причаївся вересень за ганком
І ставить квіти вчителю на столик.
А Він іде святий, мов янгол світла,
Несе в дарунок дітям душу й серце.
Для Нього небо зошитами квітне
Й співає дзвоник, мов лунке джерельце.
А Він до школи йде, немов до храму,
Щоб висвятити в учневі Людину,
На жодну помилку Він знов не має права;
В Його ж руках – майбутнє України.
Кропивка В.

Фото 1. Василь Сухомлинський

Канівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №1 імені Т.Г.Шевченка

Наше заняття сьогодні присвячено українському письменнику, вченому, педагогу від Бога – Василю Сухомлинському. Він дуже любив дітей, тому і став педагогом. Це справді людина з полум'яним серцем, видатний педагог сучасності. 35 років свого життя він віддав школі. Сухомлинський – заслужений вчитель України, лауреат Державної премії імені Т. Г. Шевченка.

Народився в селі Василівці в бідній селянській сім'ї. Батько його, Олександр Омелянович, працював по найму як тесляр і столяр у поміщиків, мати майбутнього славетного педагога, Оксана Юдівна, працювала в колгоспі, займалася домашнім господарством.

Часто зимовими вечорами вона розповідала дітям казки, а пізніше весь час спонукала свого Василька до вчительської роботи, побачивши у нього дар і покликання до професії педагога. Разом з Олександром Омеляновичем вона виховала, крім Василя, ще трьох дітей — Івана, Сергія та Меланію, які теж стали вчителями.

Через усе життя проніс Василь Олександрович любов та повагу до своєї матусі. Сухомлинський вчив і своїх учнів гарно ставитися до матерів, любити і поважати їх, написавши про це багато оповідань для дітей. Читати та любити книги Василя Олександровича навчав дід Омелян, в якого була надзвичайно велика бібліотека. Помираючи, всі свої книжки він віддав Василеві. Ставши дорослим, Василь Олександрович часто згадував, як дід йому багато читав і його заохочував до читання, і ніколи не забував дідові слова: „Хто дітей любить, той добрий чоловік”.

Фото 2. Батьки В.Сухомлинського

Він вчився в рідному селі у школі, потім вчився в медичному технікумі, але незабаром пішов звідти, вступив на робочий факультет. У 17 років він став вчителем заочної школи недалеко від рідного села; працював викладачем української мови і літератури в Онуфріївській середній школі.

Війна внесла свої корективи у розмірений ритм життя: у липні 1941 року Сухомлинського було призвано до війська. Закінчивши військово-політичні курси у Москві, він одержав військове звання молодшого політрука, і з вересня 1941 року він — політрук роти у діючій армії. На фронті Василь Олександрович був двічі поранений, довго лікувався.

Канівська загальноосвітня школа I-III ступенів №1 імені Т.Г.Шевченка

Демобілізувавшись з армії, В. О. Сухомлинський стає директором школи в невеличкому містечку в Удмуртії, а в 26 років — завідувачем райвно в Україні. У 29 років він прийняв Павлиську школу, у якій пропрацював 23 роки.

У школі не було ніякого обладнання, навчання проводилося в три зміни, на всю школу була всього одна керосинова лампа. До В. О. Сухомлинського за три роки тут змінилося чотири директори. Йому все давалося важко. Пройшли роки, перш ніж він зібрав 10 тисяч книг у своїй бібліотеці і відбудував школу.

Фото 3. Павлиська школа 1948 р.

Поступово склався колектив молодих, як і сам директор, учителів-однодумців. Була у Василя Олександровича мрія: посадити у школі сад, а поруч із ним збудувати теплицю, щоб учні мали змогу проводити досліди і вирощувати рослини різних широт, закласти виноградник, розбити алеї. Свою мрію він утілював у життя разом зі своїми колегами, старшокласниками та їх батьками. На території школи побудована бузкова алея, сад Матері, горобинова алея, зелена лабораторія, куточок червоної калини та лісу, зелений клас, виноградник, криниця та неподалік від неї дуб – велетень. У нього було багато друзів, але були й противники. Рік за роком кращала шкільна ділянка, перетворювалася, як і мріяв Василь Олександрович, у квітучий сад.

Фото 4. Павлівська школа (сучасний вигляд)

Діти після уроків працювали в різних гуртках. У школі на 500 учнів — 80 різних гуртків: від гуртка вишивання до кібернетичного. А навколо школи прекрасний садок, майстерні, навчальна електростанція, теплиці, пасіка, кролеферма, стадіон. Своїми руками зробили маленький електромобіль, а на замовлення сусідніх господарств виготовляли сівалки та віялки.

Серце В.О.Сухомлинського несло добро і радість всім дітям, з якими він спілкувався. Він вірив у талановитість кожної дитини. Ця віра стала фундаментом його положення про те, що всі діти можуть складати оповідання, вірші, казки, якщо їх цього вчити. З огляду на це, педагог активно залучав до творчої діяльності всіх учнів без винятку. Особливе місце відводилося складанню казок. Сухомлинський вважав, що без казки неможливо уявити дитинство. Діти складали казки в Школі під Голубим Небом або Школі радості.

Фото 5. Школі під Голубим Небом або Школа радості

Що таке Школа під Голубим Небом?

Ось послухайте, як розповідає про це сам В. Сухомлинський.

Теплий літній вечір. На голубому небі спалахує перша зірочка. Щодня до мене приходять діти. Дошкільники, першокласники, другокласники... Ми сідаємо під столітнім дубом. Замоває село, засинає степ, із саду долинають таємничі звуки, спить озеро. Увесь світ навколо нас спить, лише зірочка в небі мерехтить та цвіркун співає.

Це і є наша Школа під Голубим Небом. Діти приходять у світ казки. У ці прекрасні літні вечори ми стаємо поетами — складаємо казки. Все, що ми бачимо, здається нам у ці дивовижні години казкою.

Школа під Голубим Небом — це джерело живої думки й слова, до якого я щодня приводжу вас, щоб ви стали людьми великої душі, розумними й сердечними, мудрими мислителями.

У Павлівській школі були традиційними походи, спостереження за сходом і заходом сонця, читання віршів і складання оповідань біля вогнища, слухання музики поля, лісу, річки, повітря.

Уміння відкрити для дітей Книгу природи, влаштувати подорож у світ праці, розв'язати тисячу задач із живого задачника, прищепити усвідомлення про силу колективу, навчити шанувати родину – все це стало педагогічними принципами В. Сухомлинського.

Фото 6. Уроки під відкритим небом

Робочий день В. О. Сухомлинського починався рано. О четвертій ранку він входив до свого кабінету, запалював настільну лампу, розкладав маленькі блокноти з замітками, спостереженнями, відкриттями — результат спілкування з учнями та педагогами. Думки, які народжувались у вранішні творчі години, потім утілилися в 36 книг і понад 600 статей.

Понад 1500 казок та оповідань написав Сухомлинський для дітей. В них йдеться про любов та повагу до батьків та ближнього; про любов до рідної землі, до природи, до Батьківщини; про доброту та чесність.

В своїх творах Учитель розкрив широкий, різноманітний, різнобарвний світ, що сточує кожну дитину, охоплює все наше життя. Він хотів, щоб цей світ увійшов у душу маленької дитини, проріс чуйністю, добротою, дбайливістю, відповідальністю і людяністю. Багато у Василя Олександровича пізнавальних казок. Вони знайомлять дітей із світом природи, звичками тварин, способом їх життя, особливостями поведінки.

2 вересня 1970 року серце Василя Олександровича Сухомлинського перестало битися. Йому судилося народитися і померти у вересні, і це символічно, бо вересень — це початок нового навчального року.

В. О. Сухомлинський був відомим у Радянському Союзі педагогом, мав два ордени Леніна, був Героєм Соціалістичної Праці, член-кореспондентом Академії педагогічних наук, Заслуженим учителем, знаменитим директором, Лауреатом Канівська загальноосвітня школа I-III ступенів №1 імені Т.Г.Шевченка

Державної премії в галузі науки. Коли через 30 років педагогічної діяльності його запитали, що було найголовнішим у його житті, він без роздумів відповів: "Любов до дітей".

Павлиська школа стала знаменитою на весь світ. Сьогодні про неї можна прочитати німецькою мовою і японською, і угорською, і румунською, і англійською. Сьогодні бути директором Павлиської середньої школи — велика честь. І багато хто думає, що це якась особлива, прекрасна, дивна школа. А насправді вона маленька, двоповерхова, стара, цегляна — її збудували ще на початку ХХ століття. Школа стара, але вчать у ній по-новому.

Він прожив 52 роки. Але фізична смерть не поклала край життю його творчих надбань. Твори В. Сухомлинського видані 53-а мовами світу, загальним тиражем майже 15 млн. примірників. Книга «Серце віддаю дітям» перекладена на 30 мов світу і витримала 54 видання. В період з 1945 по 1970 рр. надруковано 463 статті; у 1971–1986 рр. — 105 статей.

Країни, де видавались твори В. Сухомлинського: Азербайджан, Вірменія, Білорусь, Грузія, Естонія, Казахстан, Киргизія, Латвія, Литва, Молдавія, Таджикистан, Татарстан, Узбекистан, Чувашія. А також: Англія, Болгарія, Іспанія, Китай, Монголія, Німеччина, Польща, Румунія, Угорщина, Фінляндія, Франція, Чехословаччина, Югославія, Японія.

Краще познайомитися з життям та творчістю В.Сухомлинського зможемо подивившись фільм «Павлиський романтик». (Обговорення фільму)

Послухайте уважно «Наказ дітям» В.О. Сухомлинського. Неодмінно запам'ятайте ці слова, і намагайтеся бути хорошими дітьми, гідними своїх батьків, я вам цього бажаю.

В.О. Сухомлинський

«Наказ дітям»

«Батько і мати дали тобі життя і живуть для твого щастя. Не завдавай їм болю, образи, прикрощів, страждань. Все, що тобі дають батько й мати, — це їхня праця, піт, втома. Вмій поважати працю батьків. Найбільше щастя для матері й батька — твоє життя, працьовитість, любов до науки, повага до старших. Якщо люди вважають тебе недоброю людиною — це велике горе для твоєї матері й батька. По-справжньому любити їх — означає приносити в дім мир і спокій.

Канівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №1 імені Т.Г.Шевченка

Твоя сім'я — це не тільки батько й мати. Це й ви, діти. Це твоя поведінка, твої вчинки. Запитуй у батька й матері дозволу на те, що без них вам робити не можна, або ж не тактично. Справжня свобода сина й дочки — бути слухняними дітьми. Підкорення волі батьків — перша школа громадського виховання, перша дисципліна твоєї совісті. Якщо не навчишся підкорятися волі батьків, то не зможеш стати стійким, мужнім громадянином, дисциплінованим трудівником, вірним батьком своїх дітей.

Три нещастя є в людини: старість, смерть і лихі діти — говорить українська народна мудрість. Старість — невідворотна, смерть — невмолима, перед цими нещастями ніхто не зможе зачинити двері свого дому. А від лихих дітей дім можна зберегти, як від вогню. І це залежить не тільки від батьків ваших, а й від вас самих.

Бути хорошими дітьми — означає не допустити, щоб старість батька й матері була отруєна твоїми поганими вчинками. Вмій відчути найважчі душевні муки матері й батька. Їхня хвороба — твоє горе, їхні невдачі і неприємності на роботі — твоя біда. Вмій бути добрим у думках і почуттях. Бережи здоров'я батьків. Пам'ятай, що ранню старість і хвороби батькам приносить не тільки праця, втома, а й сердечні хвилювання, переживання, тривоги, прикрощі. Найбільше вражає батьків дитяча невдячність, байдужість сина чи доньки. Будьте гідними своїх батьків!»